

MODELUL FUNCȚIONAL AL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL CONTEMPORAN

Diana ANTOCI, dr. hab., conferențiar universitar

<https://orcid.org/0000-0002-7018-6651>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Vasilica ANDRASCIUC BIRTOK, cadru didactic

<https://orcid.org/0000-0002-8143-5801>

Școala Gimnazială Budești, Maramureș, România

doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Rezumat. Parteneriatul educațional desfășurat la oricare nivel de învățământ fie (preșcolar, primar, gimnazial, liceal) este esențial pentru dezvoltarea copilului. Un aspect important abordat în articolul dat constituie procesul de socializare, realizat în cadrul parteneriatului educațional, care este necesar pentru copii, părinți și cadre didactice. Analiza surselor științifice a permis să identificăm componentele structurale ale parteneriatului educațional și în procesul de realizare a acestuia ar fi indicat să ne axăm și să luăm în considerație următoarele elemente: comunicare, conformitate, creativitate, coerența, coeziune, eficiență. Evaluarea și dezvoltarea parteneriatului din perspectiva conținuturilor nominalizate va asigura atingerea scopului și obiectivelor înaintate, vizibilitatea rezultatelor așteptate în urma desfășurării și dezvoltării parteneriatului educațional.

Cuvinte cheie: parteneriat educațional, comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență, socializare

THE FUNCTIONAL MODEL OF CONTEMPORARY EDUCATIONAL PARTNERSHIP

Abstract. The educational partnership carried out at any level of education, be it preschool, primary, secondary, high school, is essential for the personality's development. An important aspect addressed in this article is the socialization process, carried out within the educational partnership, which is necessary for children, parents and teachers. The analysis of scientific sources allowed us to identify the structural components of the educational partnership and in the process of its realization it would be advisable to focus and take into account the following elements: communication, compliance, creativity, coherence, cohesion, efficiency. The evaluation and development of the partnership from the perspective of the nominated contents will ensure the achievement of the purpose and objectives put forward, the visibility of the expected results following the accomplishment and development of the educational partnership.

Keywords: educational partnership, communication, conformity, creativity, coherence, cohesion, efficiency, socialization.

1. Introducere

Parteneriatul educațional este un element esențial și frecvent abordat în cercetările din domeniul pedagogiei, precum și o direcție a politicilor sociale și educaționale în sistemul de învățământ, cu precădere pentru perioada de copilărie în care cel mai valoros este copilul. Funcționalitatea parteneriatului educațional în cadrul instituțiilor de

învățământ general ridică eficacitatea și calitatea procesului de formare a personalității realizat de părinți și cadrele didactice, care, prin interrelaționare eficientă, consolidează eforturile, descoperă noi oportunități, extinde aria de comunicare și preluare a bunelor practici, asigură coeziunea și relația între părinte-copil-cadrul didactic.

Studiul pozițiilor științifice din domeniul pedagogiei și psihologiei referitoare la conceptualizarea parteneriatului educațional a demonstrat existența multiplelor definiții, poziții expuse de cercetători, specialiști, practicieni etc., dar, în pofida acestui fapt, nu există o viziune științifică univoc acceptată în definirea conceptului, în determinarea componentelor structurale principale ale parteneriatului educațional.

Constatarea acestor limite ne-a condus spre examinare și analiză suplimentară complexă a rezultatelor experimentale de ultimă oră, a definițiilor științifice în vederea elementelor de conținut a parteneriatului educațional și, prin urmare, conturării componentelor structurale ale parteneriatului care vor constitui baza pentru viitorul instrument de evaluare a parteneriatului educațional.

2. Aspecte teoretice

Conceptul de parteneriat educațional a fost cercetat în întreaga lume. Cercetători străini care au abordat noțiunea de parteneriat educațional în America sunt: Coburn C., Penuel W., Geil K., Smit F., Driessen G., Sluiter R., Slegers P., în Rusia: Таланчук Н.М., Кашленко Е.К.

În România studiile la subiectul abordat a fost realizat de cercetătorii: Cucuș C., Vărășmaș E., Cristea S., Băran-Pescaru A., Bocoș M., Manea D., Goia D., Țibu S., Velea L., Toderaș N., Ionescu M., Nicola I. și alții; în Republica Moldova conceptul de parteneriat educațional a fost cercetat de savanții Cuznețov L., Mîslițchi V., Braghiș M., Șram A., Cojocaru Ș., Vrânceanu M., Mateiaș A.

Parteneriatul educațional a constituit obiectul de studiu al cercetătoarei E. Vărășmaș și a fost caracterizat ca necesitatea cognitivă, atitudinală, sentimentală și de varietate, interpretat prin conștientizare și recunoaștere a diversității, relaționare respectuoasă, de la egal la egal. Autoarea a abordat termenul în cauză din perspectiva abordării curriculare a procesului educațional și l-a definit ca și „*concept care se identifică cu nevoia cunoașterii, respectării și valorificării diversității, iar ca și atitudine în câmpul educației, parteneriatul presupune acceptarea diferențelor și tolerarea opțiunilor diferite, egalizarea șanselor de participare la o acțiune educativă comună și interacțiuni acceptate de toți partenerii*” [6].

O semnificație de siguranță într-o activitate comună prin negociere, colaborare între parteneri în vederea atingerii unui scop, rezolvare de probleme a fost propusă pentru parteneriat educațional de S. Cristea fiind definit prin „*un angajament într-o acțiune comună negociată; un aport de resurse, de schimbări, de contacte, de rețele asociate în termeni constructivi; prestare de servicii realizate de agenții sociali; un acord de*

colaborare între parteneri, care lucrează împreună la realizarea scopului; un cadru instituțional de rezolvare a unor probleme comune, prin acțiuni coerente, plecând de la definiția obiectivelor-cadru cu repartizarea clară a responsabilităților și a proceselor de evaluare” [2].

Importanța și rolul de a cunoaște reciproc nevoile celor încadrați în parteneriat, dar și a susține, a îndeplini nevoile acestora prin colaborare, realizare a acțiunilor comune au fost evidențiate de C. Cucuș. Cercetătorul menționează că termenul de „parteneriat” reprezintă „asociere a doi sau mai mulți parteneri” și „o modalitate, formală sau informală, prin care două sau mai multe părți decid să acționeze împreună pentru atingerea unui scop comun” [3].

Așadar, observăm pozițiile identice ale cercetătorilor în interpretare a parteneriatului educațional fiind reprezentat ca forma de comunicare, cooperare și colaborare între parteneri la nivelul instituției de învățământ cu utilitate maximală pentru copil.

A. Bîrsan-Pescaru consideră că parteneriatul educațional necesită să potrivească unui anumit set de valori principale pe care toți partenerii să le perceapă ca valori comune. Un parteneriat eficient contribuie la o schimbare treptată a unor principii, atitudini, valori, dar și comportamente. Prin prisma sistemului de învățământ autoarea subliniază că „pentru a realiza un parteneriat în domeniul educației este necesară schimbarea treptată a unor valori, principii, atitudini, comportamente, la nivelul factorilor sociali cu putere de decizie, al resurselor umane implicate în educație, al reprezentanților diferitelor instituții comunitare, al părinților și al copiilor care sunt cuprinși în sistemul de învățământ” [1].

Parteneriatul educațional se poate organiza la nivel macro și microsocioal prin desfășurarea unor proiecte și prin parcurgerea unor programe de formare continuă specifice învățământului general la care să participe reprezentanții diferitelor instituții ale comunității, promovând astfel valori comune ale partenerilor implicați [4].

De altfel, parteneriatul educațional în tratarea curriculară, este un concept pliabil și onest pentru situațiile educative. Desigur că în abordarea curriculară a educației coincid necesitatea de a cunoaște, de a respecta, și de a valoriza diversitatea. Fiecare ființă este unică, importantă, valoroasă, fiecare are particularitățile sale diferite caracterizate de apartenența la spațiu și la identitatea socioculturală proprie. Astfel, în cadrul parteneriatului educațional, se valorifică aceste caracteristici incomparabile, unice, autentice prin comunicare, cooperare, colaborare în sprijinul partenerilor [7].

După C. Cucuș există mai multe tipuri de parteneriate educaționale. Dintre cele cinci tipuri de parteneriate educaționale pe care le evidențiază autorul se numără și cel în funcție de *domeniul de colaborare*. Aici sunt incluse: parteneriate în vederea finanțării derulării unor proiecte; parteneriate de realizarea a unor proiecte comune de dezvoltare instituțională; parteneriate de dezvoltare a unor proiecte comune didactice; parteneriate ce vizează contracte de cercetare; parteneriate ce au ca scop activitățile de formare

profesională; parteneriate în vederea organizării de manifestări științifice și publicarea produselor; parteneriate de inițiere, derulare, evaluare a unor programe internaționale [3].

În domeniul psihologiei, regăsim teorii care susțin dezvoltarea individului într-un grup social, cum ar fi de exemplu teoria învățării sociale a lui A. Bandura. Prin urmare, psihologul A. Bandura, vine în sprijinul parteneriatului educațional, prin teoria lui de învățare socială, în care se specifică faptul că noile comportamente pot fi dobândite, dezvoltate, însușite prin observare și imitare, cel mai bine, atunci când se desfășoară într-un proces de învățare, într-un context social [8].

Prin cercetările realizate, A. Bandura atrage atenția asupra faptului că ființa umană învață deseori numai privindu-i pe ceilalți și, astfel, individul codifică informația despre comportamentul lor, iar în ocazii ulterioare folosește această informație codată drept ghid pentru acțiunile proprii, fără a fi nevoie de vreo întărire pentru producerea răspunsului [10].

Pentru ca, fiecare cadru didactic să fie pregătit să creeze parteneriate educaționale cu părinții, Smit F., Driessen G., Sluiter R., Slegers P. susțin că aceștia au nevoie, pe de o parte, de informații despre concepte de participare adecvată și, anume, să cunoască disponibilitatea părinților, abilitățile acestora, cultura lor, precum și informații pentru a construi relații pozitive, informații cu strategii care vizează crearea de parteneriate eficiente [9].

Implicarea în activitățile parteneriatului educațional în cadrul instituției de învățământ presupune stabilirea unor relații prin socializare, care cuprinde copiii-părinți-cadre didactice. Socializarea desemnează capacitatea copilului de a fixa, de a determina și de a menține contactele cu cei din jur. Socializarea primară are loc din copilărie, și este profund afectivă și se asociază cu un proces de transformare a copiilor în ființe umane și sociale prin dezvoltarea valorilor de bază, prin exercițiu și limbaj.

Socializarea este o condiție esențială în dezvoltarea și formarea personalității care denotă, un amplu proces prin care individul reușește să își însușească și să interiorizeze anumite valori și norme, comportamente, atitudini, evaluări, devenind astfel un membru al societății [5].

Potrivit E. Vărășmaș, socializarea este un proces psihosocial care transmite și asimilează atitudini, valori, concepții sau comportamente specifice unui grup sau comunități cu scopul formării, dezvoltării, adaptării și integrării în comunitate, în societate a unei anumite persoane. Astfel, potrivit cercetătoarei, acest fenomen presupune învățarea socială ca mecanism fundamental de realizare, finalul fiind asimilarea individului în grupuri [7].

3. Componentele esențiale ale parteneriatului educațional

În cadrul parteneriatului educațional pot fi abordate și proiectate diverse teme cu referire la educație ecologică, educație cultural-artistică, educație socio-emoțională,

educație pentru diversitate, educație științifică, educație religioasă, educație rutieră, educație financiară și altele. Indiferent de subiectul pe care îl abordează parteneriatul educațional, acesta se realizează în beneficiul părților partenere.

Scopul parteneriatelor educaționale poate să fie unul dintre cele mai diverse, de la formarea unor comportamente adecvate, responsabile, la dezvoltarea socializării, a cooperării la schimb de bune practici, dezvoltarea, modelarea atitudinilor și a valorilor morale precum și promovarea lecturii, a gustului pentru frumos.

În baza analizei datelor din literatura științifică și a observațiilor făcute de noi, acestea ne permit să includem în structura parteneriatului următoarele componente: *comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficienta*.

Componenta comunicării, este esențială pentru a desfășura și ulterior a evalua parteneriatul educațional. Atâta timp, cât există în cadrul parteneriatului mai mult de două persoane, acestea transmit informații pe cale verbală (idei, păreri, gânduri, sugestii proprii etc.), precum și non-verbală (emoții, dispoziții etc.) între ei. În discuție prin intermediul comunicării participanții pot exprima ceea ce simt din cele produse și formulează ceea ce doresc să se întâmple. Iar realitatea obiectuală se prezintă prin comportamente, emoții, gânduri. În viața socială, comunicarea are un rol vital, însăși finanțistul Bernard Baruch observă faptul că modalitatea de a interacționa și a comunica este foarte importantă „capacitatea de a exprima o idee este tot atât de importantă ca ideea însăși” [11]. Este important să se comunice corect, clar, eficient, pentru a exista înțelegere. Reflectând asupra dezvoltării socializării, comunicarea, este esențială mai ales acum într-o societate care este dominată de progresul tehnologic.

Dacă în cadrul comunicării sunt implicați și copiii, aceasta are rolul de a educa. În interrelaționarea cu copilul, este necesar ca adulții să fie atenți pentru a nu rosti doar cuvinte cu sens, ci și de a fi empatici, buni ascultători, să ofere înțelegere și atenție. Pentru o comunicare eficientă și corectă este necesar să se țină cont de faptul că prin limbajul nonverbal se poate transmite la fel un mesaj precum și prin limbajul verbal, de faptul că ceilalți pot să aibă o gândire diferită, ceea ce necesită acceptare, de faptul că e important să se înțeleagă ce transmite interlocutorul, și de faptul că mesajul transmis trebuie să fie clar, concis, corect, concret, coerent [13].

Componenta conformității în cadrul parteneriatului educațional se referă la modul în care partenerii implicați în proiect respectă normele, regulile, obligațiunile, aplică strategiile, mențin, păstrează procedura de lucru. Astfel, partenerii sub influența normelor grupului își pot schimba opiniile, percepțiile, comportamentul, dacă le sunt prezentate argumente sau dovezi contrare.

Acțiunile planificate și organizate sunt bine întocmite, respectă interesele comune ale partenerilor. Odată ce partenerii înțeleg și conștientizează aspectele promovate în cadrul parteneriatului, beneficiile în rândul celor implicați pot să se dezvolte. Printre beneficiile

care se pot enumera sunt faptul că nevoile și ofertele sunt mai bine cunoscute și astfel se poate acționa în consecință. Se dezvoltă o gestionare eficientă a situațiilor conflictuale, se lărgeste orizontul social, cultural, moral, se revigorează spiritul civic, se promovează la nivel superior dialogul, transparența. Se încurajează inițiativa și participarea, se stimulează disciplina și responsabilitatea, și nu în ultimul rând se armonizează condițiile specifice ale instituției școlare cu exigențele sociale generale.

Componenta creativității este importantă în zilele noastre, reprezintă una dintre cele mai sigure modalități de gestionare a unor situații problematice apărute în diferite instituții, datorită faptului că formarea unei echipe în care membrii sunt creativi, și exprimă idei noi, inovatoare, autentice, oferă soluții creative. Spațiul de căutare a noului se extinde armonios într-un cadru de grup, cum este acela al unui parteneriat educațional. Atunci când creativitatea este prezentă într-un parteneriat educațional se găsesc mult mai ușor și rapid soluții, se tolerează și se evită eșecul, crește capacitatea de producție în idei care ajută la desfășurarea unor acțiuni benefice.

Menținerea parteneriatului depinde de noutatea activităților care sunt organizate și desfășurate în cadrul parteneriatului, și această, ajută la rezolvarea situațiilor problematice. Creativitatea potrivit J. P. Guilford, este considerată o importantă capacitate psihică a individului, strâns legată de posibilitatea acestuia de a genera noul, de a releva aspecte inedite ale realității, de a elabora căi și soluții originale de rezolvare a problemelor. Exprimarea în forme personale, originale, creative se caracterizează prin flexibilitatea proceselor cognitive, fluiditatea ideilor, a operațiilor mentale care asigură ființei umane o selecție și o combinație a acestora precum și originalitatea în organizarea inedită a datelor și exprimarea lor [12].

Componenta coerenței reprezintă acea legătură strânsă, armonioasă între partenerii care conlucrează împreună pentru atingerea scopului comun din cadrul parteneriatului educațional. Activitățile desfășurate sunt logice, clare, au o continuitate, decurg una din cealaltă. Un parteneriat educațional are coerență atunci când se aplică o strategie de lucru, un plan bine organizat, acțiuni clare, logice cu un impact major în atingerea scopului propus. Armonia, deschiderea, susținerea reciprocă, interrelaționarea, coerența acțiunilor în timp, spațiu, sunt elemente care conferă coerență într-un parteneriat educațional, așteptările care rezultă în urma îmbinării acestor elemente conduc la rezultate fructuoase.

Componenta coeziunii în cadrul unui parteneriat educațional apare atunci când obligațiunile leagă membrii unui grup social unul față de celălalt și față de un grup ca întreg. Componenta coeziunii poate să fie caracterizată prin modul în care se creează relațiile sociale în cadrul parteneriatului educațional, modul în care se dezvoltă relațiile în parcurgerea efectuării sarcinilor, modul în care este percepută unitatea și emoțiile trăite de către partenerii implicați.

Pentru a dezvolta componenta coeziunii și a crea o coeziune dintre membrii participanți în parteneriatul educațional, este nevoie de un sentiment sporit de apartenență, de muncă în echipă și de încredere la nivel de grup iar scopul pentru care se desfășoară parteneriatul educațional să satisfacă nevoile emoționale ale membrilor participanți.

Este important de precizat faptul că membrii participanți în cadrul parteneriatului educațional au sentimente reciproce pozitive unul față de altul și există coeziunea grupului. Prin implicarea cu entuziasm, vioiciune în eforturile grupului și de asemenea, prin recunoașterea asemănărilor dintre membrii grupului, parteneriatul educațional poate deveni mai coeziv. Mândria de grup, de apartenență creează un sentiment de comunitate care întărește legăturile. Partenerii posedă sentimente de responsabilitate pentru rezultatele grupului, își dezvoltă adaptabilitatea, valoarea de sine, motivația personală, se vor simți încrezători să progreseze în echipă, performanțele vor apărea, coeziunea va fi prezentă la un nivel ridicat iar rezultatele vor fi vizibile.

Componenta eficienței este prezentă într-un parteneriat educațional atunci când partenerii interacționează, fac echipă și muncesc împreună pentru atingerea scopului comun, au un set de norme comportamentale comune, care creează o siguranță psihologică, simt că pot să își asume riscuri interpersonale și să își exprime gândurile fără frica de a fi judecați, respinși, fără frica de a se face de rușine. Partenerii care au dezvoltate diferite competențe, ca de exemplu, competențe de socializare, de comunicare, vor îmbunătăți eficiența parteneriatului educațional. Aici putem să amintim abilitatea de auto-conectare, de ascultare, de apreciere, de a formula cerințe clare, abilitatea de a primi și a oferi feedback.

Productivitatea individuală sau performanța în cadrul parteneriatului educațional este determinată de comportamentul, metodele și instrumentele folosite, efortul pe care îl depune fiecare și propriile caracteristici personale: cunoștințe, abilități, stimulare și motivație în cadrul grupului [13].

Componentele menționate mai sus, corelate într-un parteneriat educațional, conferă lipsa unor blocaje care pot să apară, cum ar fi: neîncredere, rigiditate, teama de a nu greși, de a nu se face de râs, teama de a fi minoritar, descurajarea, graba de a accepta prima idee, dificultăți în definirea problemei, dificultăți în a distinge între faptă și problemă, lipsă de comunicare.

Considerăm că toate cele șase componente menționate se exprimă și se manifestă prin diverse conținuturi în cadrul parteneriatului educațional, indiferent de nivelul la care se desfășoară acestea, și anume *comportament, emoții, cogniții*.

Exteriorizarea comportamentelor poate să fie observabilă, măsurabilă. Este lesne de înțeles că cel mai ușor mod de a observa pe celălalt este prin *comportament*, care e incontestabil, format din ceea ce se vede: postura, gesturile, culorile, formele; din ceea ce

se aude: vorba, timbrul vocii, ritmul, tăcerea; din ceea ce se spune: cuvântul, informația; din ceea ce se face: activitatea, munca, acțiunea.

Manifestările prin care acționează și reacționează omul în anumite împrejurimi, situații, într-o colectivitate reprezintă comportamentul uman. În cadrul unui parteneriat educațional prezența activă a partenerilor, implicarea în ședințe de lucru, lectorate, comisii, desfășurarea practică a unor acțiuni menite să satisfacă nevoile celor implicați în proiect, conduce la comportamente eficiente cu rol educativ și model de bună practică pentru ceilalți.

Emoțiile sunt de departe cele mai sensibile, datorită faptului că exprimă sentimente, trăiri. *Emoțiile*, sunt nelipsite în rândul persoanelor care comunică, sunt recunoscute conștient sau inconștient. Fiecare persoană percepe și transmite ceea ce simte voluntar sau involuntar, de la emoții pozitive: bucurie, liniște, încredere, curaj, până la cele negative: furie, rușine, dezgust, dezamăgire, și altele.

Într-un grup, cum este cel al unui parteneriat educațional, unde părțile-partenere se întâlnesc pentru a remedia, soluționa, gestiona situații, acțiuni, emoțiile sunt firești, fac parte din ființa umană, și odată înțelese pot să fie folosite în avantajul celorlalți, chiar dacă majoritatea oamenilor evită să vorbească despre emoții. Fața este cea mai proeminentă parte a corpului care transmite emoții; reacțiile faciale sunt esențiale în a înțelege emoția celui alt. În momentul în care se transmite o informație, instant apar modificări ale formei feței, de exemplu sprâncenele, pleoapele, obraji, nasul, buzele se modifică.

Exprimarea emoției este unică de la persoană la persoană, iar descifrarea emoției pe care o transmite interlocutorul poate să vină la pachet cu întrebări clarificatoare cum ar fi de exemplu „cum te simți acum”? Odată percepută importanța comunicării emoțiilor, oamenii pot tolera mai ușor situații noi, neașteptate, sau chiar și cele conflictuale, mai ales în cadrul unui grup, a unei echipe, cum este cea a unui parteneriat educațional.

Manifestările cognitive reprezintă modul în care este procesată informația care apare între stimul și răspuns de către o persoană. Omul are capacitatea de a interveni și de a împiedica apariția unor amintiri, gânduri neplăcute pentru a opri o acțiune, de a o controla, prin modul în care procesează informația. În cadrul comunicării, apar și *cognițiile*, care practic arată modul în care persoana interpretează ceea ce i se întâmplă și modul în care se raportează la lumea înconjurătoare.

Astfel, în cadrul parteneriatului educațional, unde partenerii se întâlnesc și conlucrează împreună pentru dezvoltarea optimă a copilului, manifestările cognitive sunt o parte foarte importantă, pentru că de ele, de cele mai multe ori, depind deciziile luate, soluțiile găsite.

În cadrul parteneriatului educațional am evidențiat aceste conținuturi care vor constitui baza pentru elaborarea unui instrument de evaluare a parteneriatului educațional realizat în instituțiile de învățământ.

În figura de mai jos sunt reprezentate componentele și manifestările conținuturilor specifice ale parteneriatului educațional.

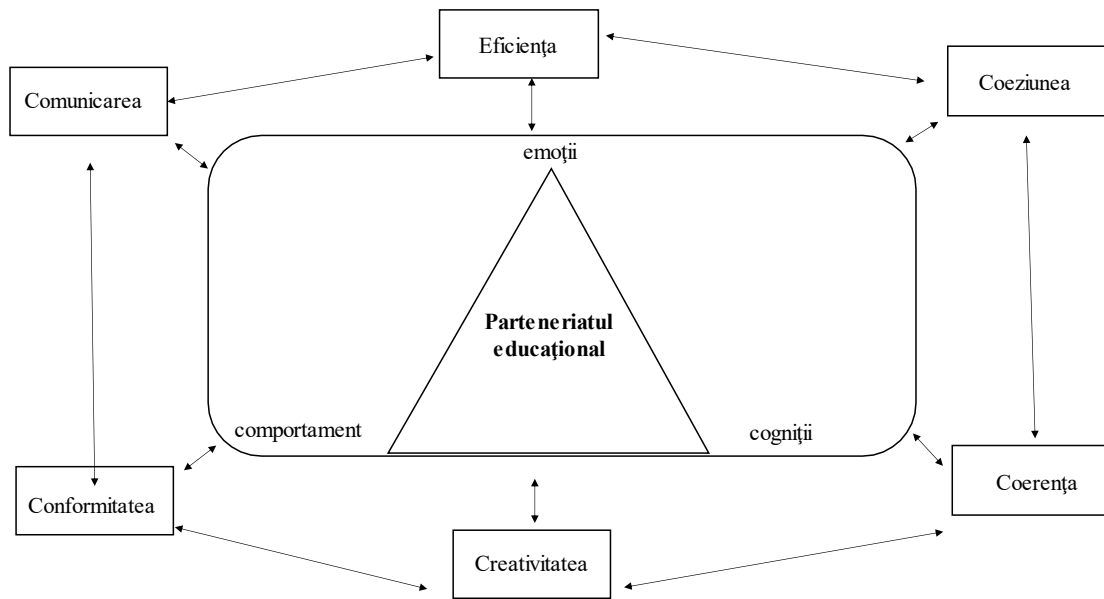

Figura 1. Modelul funcțional al parteneriatului educațional

Un parteneriat educațional poate să fie considerat reușit, atunci când este evaluat de părinți și cadre didactice și rezultatele sunt favorabile, scopul propus este atins, iar copilul are de câștigat.

Eficacitatea, calitatea și continuitatea parteneriatului educațional depinde de funcționalitatea componentelor constitutive la nivel de sistem. Elementele structurale evidențiate sunt în strânsă legătură, rezultatul favorabil poate fi asigurat prin abordarea acestora în complexitate de părțile partenere și evaluarea continuă a consecințelor și efectelor acțiunilor realizate asupra procesului educațional în care participă copiii, părinții și cadrele didactice.

4. Concluzii

Pentru funcționalitatea parteneriatului educațional desfășurat la nivelul preșcolar, primar, gimnazial, liceal, este necesar să fie luate în considerație componentele care să alcătuiască întregul proces de desfășurare a parteneriatului educațional. Printre componentele structurale au fost identificate: comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficiența.

În cadrul activităților planificate și a acțiunilor desfășurate, se produc diverse manifestări ale conținuturilor propuse care fac referire la emoții, cogniții și comportamente, care aduc un aport bogat parteneriatului educațional.

Cu cât mai bine părțile partenere implicate în parteneriatul educațional țin cont de comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență, cu atât parteneriatul educațional format va fi mai eficient și va avea succes în procesul de desfășurare, iar blocajele, care pot să apară, vor fi minime.

Parteneriatul educațional tinde să devină flexibil și deschis la problemele educative apărute, identifică nevoia cunoașterii, a respectării și valorizării diversității, accentuarea importanței emoțiilor și exprimării acestora, a comunicării empaticе.

Bibliografie

1. BĂRAN-PESCARU, A. *Parteneriat în Educație*. București: Aramis, 2004. 80 p. ISBN 973-679-096-7.
2. CRISTEA, S. *Fundamentele științelor educației. Teoria generală a educației*. Chișinău: Litera Internațional, 2003. 240 p. ISBN 9737916522.
3. CUCOȘ, C. (coord.) *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom. 2009. 768 p. ISBN 978-973-46-1403-5.
4. IONESCU, M.; NEGREANU, E. *Educație în familie, repere și practici actuale*. București: Casa Universitară, 2006. 163 p. ISBN 973-731-297-X.
5. RUSNA, S. *Preocupări contemporane ale psihologiei sociale*. Chișinău, 2007. 263 p. ISBN 978-9975-933-82-7.
6. VRĂȘMAȘ, E. *Parteneriatul educațional*. București: Editura E.D, 2002.
7. VRĂȘMAȘ, E. Dimensiuni și particularități care definesc parteneriatul educațional. În: *Didactica Pro...*, 2008. nr.2 (48). pp 38-41. ISSN 1810-6455.
8. <https://edict.ro/albert-bandura-teoria-sociala-a-invatarii/> [accesat în data de 31.12.2022]
9. https://www.researchgate.net/publication/297702661_Types_of_parents_and_school_strategies_aimed_at_the_creation_of_effective_partnerships, [accesat în data de 10.01.2023].
10. <https://www.scientia.ro/blogurile-scientia/blogul-scientia/1025-albert-bandura-si-experimentul-bobo-doll-papusa.html#:~:text=Bandura%20demonstrează%20în%20cadrul%20experimentului%20faptul%20că%20micuții,adult%20se%20manifestă%20violent%20față%20de%20o%20păpușă.>[accesat în data de 10.01.2023].
11. <https://www.trainingurisppecializate.ro/top-10-citate-despre-comunicare/> [accesat în data de 10.01.2023]
12. <https://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/sociologie/Creativitate-si-inovatie-in-gr64.php> [accesat în data de 10.01.2023].
13. <http://www.management.ase.ro/reveconomia/2007-2/9.pdf> [accesat în data de 10.01.2023].